

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 115/2024-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duřu a sudcov Ladislava Duditřa a Rastislava Kařřáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ] zastúpeného JUDr. Jaroslavom Viglaským, advokátom, Mlynská 5994/54, Banská Bystrica, proti postupu Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 60Cb/44/2021 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 60Cb/44/2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietřahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo sťažovateľa na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Okresnému súdu Banská Bystrica **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 60Cb/44/2021 konal bez zbytočných prietřahov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **1 250 eur**, ktoré **je** Okresný súd Banská Bystrica **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Okresný súd Banská Bystrica **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **713,96 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevychováje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

- Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 9. januára 2024 a prijatou na ďalšie konanie uznesením ústavného súdu

č. k. IV. ÚS 115/2024-8 z 28. februára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 60Cb/44/2021 (ďalej len „napadnuté konanie“). Navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov a zároveň žiada o priznanie finančného zadosťučinenia 4 900 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a verejne dostupnej databázy súdnych rozhodnutí vyplýva, že sťažovateľ bol žalobcom v spore o zaplatenie 21 314,80 eur s príslušenstvom, ktorý začal 16. augusta 2020 podaním návrhu na vydanie platobného rozkazu. Okresný súd vydal 8. septembra 2020 platobný rozkaz sp. zn. 6Up/1588/2020, proti ktorému žalovaná podala odpor. Dňa 14. októbra 2020 požiadal Finančnú správu Slovenskej republiky o súčinnosť a následne uznesením z 23. decembra 2020 odmietol odpor žalovanej. Na základe sťažnosti bolo predmetné uznesenie vyššieho súdneho úradníka uznesením sudcu z 11. februára 2021 zrušené a súd vyzval sťažovateľa na repliku k odporu. Sťažovateľ na výzvu reagoval podaním z 12. apríla 2021 a navrhol pokračovanie v konaní, trvajúc na žalobnom petite. Oznamením z 15. apríla 2021 súd upovedomil strany o pokračovaní konania a vec bola prevedená pod sp. zn. 60Cb/44/2021 a postúpená obchodnoprávnemu oddeleniu na ďalší procesný postup. Na základe výzvy súdu zo 4. mája 2021 žalovaná podala dupliku k vyjadreniu sťažovateľa, a to podaním z 31. mája 2021. Ďalší úkon súdu vo veci vykonaný nebol, aj keď sťažovateľ 7. septembra 2021 požiadal o urýchlenie konania. Do dňa podania ústavnej sťažnosti nebolo v napadnutom konaní meritórne rozhodnuté ani nebolo nariadené žiadne pojednávanie.

3. Dňa 2. januára 2024 došlo z dôvodu odchodu pôvodnej sudkyne do dôchodku k zmene zákonného sudcu, ktorý 18. marca 2024 nariadil vo veci termín pojednávania na 3. máj 2024. Podaním doručeným súdu 19. marca 2024 sťažovateľ vzal svoju žalobu v celom rozsahu späť, na základe čoho okresný súd uznesením z 22. marca 2024, právoplatným 23. apríla 2024 (I. a II. výrok), resp. 7. apríla 2024 (III. výrok), konanie zastavil (I. výrok) a sťažovateľa zaviazal zaplatiť žalovanej náhradu trov konania v rozsahu 100 % (II. výrok). Zároveň súd rozhodol o vrátení súdneho poplatku sťažovateľovi (III. výrok).

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. V podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľ namieta postup okresného súdu, ktorým došlo v napadnutom konaní k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu jeho v bode 1 označených práv. Uvádza, že okresný súd je v jeho právnej veci absolútne nečinný, a to aj napriek jeho žiadosti o urýchlenie konania. Dĺžku napadnutého konania považuje za neakceptovateľnú a zdôrazňuje význam sporu, keďže sa s ohľadom na výšku pohľadávky ocitá v nepriaznivej situácii v podnikaní, čo spôsobuje jeho druhotnú platobnú neschopnosť.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti chronologicky popísal jednotlivé úkony a pripustil, že v období od 31. mája 2021 do 2. januára 2024 (viac ako dva a pol roka, pozn.) došlo v konaní k nečinnosti súdu. Navrhol, aby ústavný súd zohľadnil, že súd vyvinul snahu k prerokovaniu veci nariadením termínu pojednávania a že vo veci došlo k späťvzatiu žaloby.

6. K ústavnej sťažnosti sa vyjadril aj zákonný sudca, ktorý zdôraznil, že vec mu bola pridelená 2. januára 2024, pričom nebola najstaršou, a s prihliadnutím na celkový počet prerozdelených vecí nebolo možné z jeho strany nariadiť skorší termín pojednávania. Poukázal tiež na odvolanie plnomocenstva sťažovateľom, ktoré bolo súdu oznámené 1. júla 2023, a spochybnil tak oprávnenie jeho právneho zástupcu podať samotnú ústavnú sťažnosť.

III.2. Replika sťažovateľa:

7. Sťažovateľ vo svojej replike ponechal bez vyjadrenia tvrdenia okresného súdu a poukázal iba na plnomocenstvo, ktoré udelil 9. januára 2024 svojmu právnenému zástupcovi osobitne na podanie ústavnej sťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a vyjadreniami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

9. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote je založená na tvrdení, že postupom okresného súdu v konaní o jeho žalobe o zaplatenie došlo k zbytočným prietahom.

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba

domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04). Pre naplnenie práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány (napr. všeobecné sudy) vec len prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet) a právoplatne nerozhodli (napr. I. ÚS 118/02).

12. K vzniku zbytočných prietahov v konaní pred všeobecným súdom môže pritom dôjsť nielen jeho nečinnosťou, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou (m. m. IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

14. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaného konania nebola závislá od skutkovej zložitosti veci. Po právnej stránke možno danú vec, rozhodovanie súdu v obchodnom spore o zaplatenie dlžnej sumy, považovať za štandardnú. Ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by odôvodňovala záver o právnej alebo skutkovej zložitosti veci.

15. Druhým kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, bolo správanie sťažovateľa ako strany sporu, v ktorom neboli zistené také skutočnosti, ktoré by prispeli k predĺženiu konania.

16. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré začalo v auguste 2020 a v apríli 2024 bolo právoplatne zastavené. Konanie pred okresným súdom sa viedlo tri roky a osem mesiacov a z toho, ako to pripustil aj samotný okresný súd, došlo k nečinnosti súdu celkovo v trvaní dvoch rokov a siedmich mesiacov. Nemožno ale prisvedčiť námietke sťažovateľa, že v čase podania ústavnej sťažnosti súd vo veci nekonal, keďže krátko po jej podaní nariadil vo veci pojednávanie. Navyše, keďže zo strany sťažovateľa došlo k späťvzatiu žaloby, okresný súd promptne rozhodol o zastavení konania, ktoré je tak právoplatne skončené.

17. Vzhľadom na uvedené bez potreby ďalšieho podrobného skúmania ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

18. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

19. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd v napadnutom súdnom konaní zistil porušenie označeného základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu, pričom v čase rozhodovania ústavného súdu nebolo v napadnutom konaní právoplatne rozhodnuté o výške trov konania, prikázal mu vo veci konať bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

20. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

21. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak to je aj v prípade sťažovateľa, ktorý žiada priznať mu finančné zadosťučinenie 4 900 eur.

22. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

23. Ústavný súd považoval za primerané so zreteľom na všetky okolnosti prípadu [doba konania pred okresným súdom (celkovo takmer štyri roky), doba nečinnosti súdu v trvaní 31 mesiacov a skutočnosť, že vec bola právoplatne zastavená krátko po podaní ústavnej sťažnosti] priznanie finančného zadosťučinenia 1 250 eur (bod 3 výroku nálezu) a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľa nevyhovet (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

24. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 713,96 eur.

25. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [ďalej len „vyhláška“; § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky]. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 predstavuje 343,25 eur a režijný paušál 13,73 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu). Vzhľadom na to, že vyjadrenie sťažovateľa neprispelo k ďalšiemu objasneniu veci, ústavný súd zaň náhradu trov nepriznal. Výsledná suma, ktorú ústavný súd priznal

sťažovateľovi ako náhradu trov právneho zastúpenia, tak predstavuje 713,96 eur (bod 4 výroku nálezu).

26. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

27. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. decembra 2024

Libor Duľa
predseda senátu